

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ
З ЦІННИХ ПАПЕРІВ
ТА ФОНДОВОГО РИНКУ**

**NATIONAL SECURITIES
AND STOCK MARKET
COMMISSION**

вул. Московська, 8, корпус 30
м. Київ, 01010, Україна
тел./факс 280-40-95
тел./факс 254-23-31
Код ЄДРПОУ 37956207
Web: [http:// www.nssmc.gov.ua](http://www.nssmc.gov.ua)

Building 30, 8, Moskovska St.,
Kyiv, 01010, Ukraine
phone/fax +38(044)254-25-70
phone/fax +38(044)254-23-77
Code of USRCOU 37956207
Web: [http:// www.nssmc.gov.ua](http://www.nssmc.gov.ua)

19.02.16 № 15/03/3905
На № _____

**Професійна асоціація
реєстраторів і депозитаріїв**

01133, Україна, м. Київ,
вул. Кутузова 18/7, оф. 205

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі – Комісія) на лист ПАРД&АФП від 21.01.2016 за № 8-01 (вх. Комісії від 22.01.2016 № 553-з) надає пропозиції та зауваження до Методичних рекомендацій з розрахунку пруденційних показників діяльності торговців цінними паперами та депозитарних установ.

Стосовно Методичних рекомендацій з розрахунку пруденційних показників діяльності торговців цінними паперами (далі – Методичні рекомендації для торговців) слід зазначити наступне.

1. З тексту Методичних рекомендацій для торговців випливає, що бухгалтерський облік торговцями цінними паперами має здійснюватися з урахуванням вимог Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 N 291, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 21.12.1999 за № 893/4186 (далі – Інструкція), та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених наказами Міністерства фінансів України (далі – П(С)БО). При цьому слід зауважити, що відповідно до вимог Інструкції та П(С)БО, їх норми не застосовуються до підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності (далі – МСФЗ). Відповідно до пункту 2 Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419, підприємства, які здійснюють надання фінансових послуг, складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за МСФЗ починаючи з 1 січня 2013 року.

2. Оскільки МСФЗ не визначають перелік, назви та кодування рахунків, що мають використовуватися для здійснення бухгалтерського обліку, в тексті розділу I Методичних рекомендацій для торговців доцільно зазначити, що

ПАРД
Вх. № 42 / 16
Від 25.02.2016

запропонований план рахунків бухгалтерського обліку є лише одним з можливих варіантів кодування, групування та назв рахунків. Компанії на власний розсуд можуть розробити та використовувати інші варіанти плану рахунків.

3. Перелік синтетичних рахунків та субрахунків бухгалтерського обліку, які пропонується застосовувати згідно з Методичними рекомендаціями для торговців, наведено в Додатку 1 до вказаного документу. При цьому текст документу, а також Додаток 2 до нього містять зайві дублювання кодів та назв окремих субрахунків, наведених у Додатку 1 до документу. Вказане дублювання є недоцільним, значно перевантажує документ та ускладнює його сприйняття.

4. В тексті Методичних рекомендацій для торговців слово «група» в усіх відмінках слід замінити на слово «клас» у відповідному відмінку, якщо мова йде про клас рахунків бухгалтерського обліку відповідно до запропонованого плану рахунків.

5. Для покращення сприйняття документу доцільно пронумерувати таблиці та дати їм назви.

6. В тексті документу окремі абзаци дублюються, а саме: абзаци тридцять дев'ятий та сороковий розділу I; абзаци п'ятдесят третій та п'ятдесят п'ятий розділу I.

7. Деякі положення Методичних рекомендацій для торговців не відповідають нормам Положення щодо пруденційних нормативів професійної діяльності на фондовому ринку та вимог до системи управління ризиками, затвердженого рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 01.10.2015 № 1597, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28.10.2015 за № 1311/27756 (далі – Положення щодо пруденційних нормативів), зокрема:

– згідно з абзацом п'ятим Вступу до Методичних рекомендацій для торговців торговці цінними паперами здійснюють розрахунок пруденційних показників станом на кінець кожного робочого дня (крім коефіцієнту покриття операційного ризику, який розраховується станом **на останній робочий день** кожного місяця). При цьому відповідно до пунктів 2 та 3 розділу X Положення щодо пруденційних нормативів торговці цінними паперами здійснюють розрахунок пруденційних нормативів станом на кінець кожного робочого дня, інші установи – станом **на кінець останнього дня** кожного місяця. Таким чином, відповідно до пунктів 1 та 2 глави 1 розділу VI Положення щодо пруденційних нормативів коефіцієнт покриття операційного ризику розраховується депозитарними установами (в тому числі тими, які поєднують діяльність з діяльністю з торгівлі цінними паперами) станом на кінець останнього дня кожного місяця;

– відповідно до розділу II Методичних рекомендацій для торговців регулятивний капітал розраховується як сума **регулятивного капіталу першого рівня** та **регулятивного капіталу другого рівня**. Відповідно ж до пункту 2 глави 2 розділу III Положення щодо пруденційних нормативів регулятивний капітал складається з **капіталу першого рівня** та **капіталу другого рівня**;

– використання в тексті Методичних рекомендацій для торговців слів «строк» та «термін» слід привести у відповідність до вимог Положення щодо пруденційних нормативів (стосовно короткострокової дебіторської заборгованості, сумарний **термін** пролонгації якої перевищує 30 днів та термін сплати якої не настав) та статті 251 Цивільного кодексу України;

– у розділі III Методичних рекомендацій для торговців мова йде про розрахунок **показника адекватності регулятивного капіталу (розрахункового значення нормативу адекватності регулятивного капіталу торговця цінними паперами) та показника адекватності капіталу першого рівня (розрахункового значення нормативу адекватності капіталу першого рівня торговця цінними паперами)**. При цьому згідно з пунктом 1 глави 1 розділу III Положення щодо пруденційних нормативів для вимірювання та оцінки ризиків діяльності з торгівлі цінними паперами використовуються, зокрема, **норматив адекватності регулятивного капіталу та норматив адекватності капіталу першого рівня**;

– відповідно до пункту 2 глави 3 розділу III та пунктів 2 глави 4 розділу III Положення щодо пруденційних нормативів для розрахунку нормативу адекватності регулятивного капіталу та нормативу адекватності капіталу першого рівня використовується сума активів, зважених **за ступенем ризику**. Натомість у розділі III Методичних рекомендацій для торговців використовується поняття «активи, зважені **на ризик**»;

– формула для розрахунку суми активів, зважених за ступенем ризику (показник RWA), наведена у розділі III Методичних рекомендацій для торговців, не відповідає знаменнику формул для розрахунку нормативу адекватності регулятивного капіталу та нормативу адекватності капіталу першого рівня, визначених пунктом 3 глави 3 розділу III та пунктом 3 глави 4 розділу 3 Положення щодо пруденційних нормативів, оскільки не враховує активи I групи;

– відповідно до розділу V Методичних рекомендацій для торговців до високоліквідних активів при розрахунку коефіцієнта абсолютної ліквідності віднесено кошти на поточних рахунках та депозити до запитання в банках, крім банків, у яких запроваджено тимчасову адміністрацію, та **доходи, нараховані за ними**. При цьому пунктом 3 глави 6 розділу III Положення щодо пруденційних нормативів не передбачено віднесення до високоліквідних активів доходів, нарахованих за коштами на поточних рахунках та депозитах до запитання в банках.

8. Стосовно викладеного в абзаці шостому розділу I Методичних рекомендацій для торговців доцільним вбачається ведення обліку вилучених з обігу цінних паперів на окремих субрахунках в розрізі їх видів, аналогічно до ведення обліку інвестицій у цінні папери та інші фінансові інструменти.

9. Стосовно абзаців з восьмого по п'ятнадцятий розділу I Методичних рекомендацій для торговців слід зауважити наступне:

– визнання та оцінка фінансових інвестицій та розкриття інформації про фінансові інвестиції у фінансовій звітності мають здійснюватися відповідно до МСБО 39, МСБО 32 та МСФЗ 7;

– класифікацію фінансових інвестицій слід привести у відповідність до параграфу 9 МСБО 39;

– визначення поточних та довгострокових фінансових інвестицій слід узгодити з параграфами 66-68 МСБО 1.

10. Зміст абзаців з шістнадцятого по двадцять четвертий розділу I Методичних рекомендацій для торговців стосовно підприємств, які підпадають під визначення інвестиційного суб'єкта господарювання (параграф 27 МСФЗ 10) слід узгодити з вимогами параграфів 4 та 31-33 МСФЗ 10.

11. Стосовно викладеного в абзацах з сорок п'ятого по п'ятдесят сьомий розділу I Методичних рекомендацій для торговців слід зазначити, що в МСФЗ відсутній опис обліку цінних паперів. Цінні папери мають бути віднесені до однієї з категорій фінансових інструментів, визначених у параграфі 9 МСБО 39 з подальшою відповідною оцінкою.

12. Стосовно передостаннього абзацу розділу I Методичних рекомендацій для торговців слід зазначити, що МСФЗ не регулюють частоту здійснення переоцінки балансової вартості цінних паперів. У зв'язку з цим зміст вказаного абзацу необхідно конкретизувати.

13. В абзаці двадцять восьмому розділу I Методичних рекомендацій для торговців наведено **вичерпний перелік** суб'єктів, що належать до фінансових установ, з **посиланням на законодавство**. При цьому слід зазначити, що чинне **законодавство не встановлює вичерпного переліку** фінансових установ. Так, відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» до фінансових установ належать банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії та інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг, а у випадках, прямо визначених законом, - інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг.

14. В абзаці тридцять другому розділу I Методичних рекомендацій для торговців використане поняття «невенчурний корпоративний інвестиційний фонд», визначення якого відсутнє у чинному законодавстві. У зв'язку з цим слід зазначити, що класифікація цінних паперів інститутів спільного інвестування повинна здійснюватися з урахуванням вимог Закону України «Про інститути спільного інвестування».

15. Стосовно визначення простроченої понад 30 днів дебіторської заборгованості, наведеного у розділі II Методичних рекомендацій для торговців, необхідно зазначити, що у Положенні щодо пруденційних нормативів під простроченою понад 30 днів дебіторською заборгованістю мається на увазі дебіторська заборгованість, строк погашення якої закінчився за 30 і більше днів до дати розрахунку регулятивного капіталу.

16. Пояснення сутності пролонгації, надане Методичними рекомендаціями для торговців, викладене некоректно.

17. Стосовно положення абзацу двадцять третього розділу II Методичних рекомендацій для торговців щодо невиключення тимчасової дебіторської заборгованості, яка виникає як дебетове сальдо на синтетичних рахунках

бухгалтерського обліку класу 6 запропонованого плану рахунків, до складу короткострокової дебіторської заборгованості, сумарний строк пролонгації якої перевищує 30 днів та термін сплати якої не настав, необхідно зазначити, що заборгованість слід класифікувати як дебіторську за її сутністю, а не за номером рахунку, на якому вона обліковується. У зв'язку з цим зазначений абзац слід виключити.

18. При розрахунку регулятивного капіталу (розділ II Методичних рекомендацій для торговців) до складу простроченої понад 30 днів дебіторської заборгованості включені не всі можливі види дебіторської заборгованості, яка може бути простроченою. Те саме стосується складу простроченої понад 30 днів дебіторської заборгованості у складі V групи активів при розрахунку нормативів адекватності регулятивного капіталу та капіталу першого рівня (розділ III Методичних рекомендацій для торговців). При цьому слід зазначити, що Додатком 1 до Методичних рекомендацій для торговців субрахунки для обліку простроченої понад 30 днів дебіторської заборгованості визначені не для всіх видів дебіторської заборгованості.

19. В розділі II Методичних рекомендацій для торговців у поясненні до формули для розрахунку суми фінансових інвестицій у фінансові установи у розмірі 10 і більше відсотків їх статутного капіталу зазначено, що «*n* – кількість фінансових установ, по яких відкриті аналітичні рахунки відповідно субрахунків 1412, 1419, 1422, 1424, 1432, 1436, 1439, 3532, 3539». Вказане слід переформулювати, оскільки згідно з Додатком 1 до Методичних рекомендацій для торговців до вказаних субрахунків, які є субрахунками другого порядку, відкриваються субрахунки третього порядку, а не аналітичні рахунки.

20. Щодо включення дебетового сальдо синтетичного рахунку бухгалтерського обліку 38 «Резерв сумнівних боргів» в повній сумі до складу IV групи активів при розрахунку нормативів адекватності регулятивного капіталу та капіталу першого рівня (розділ III Методичних рекомендацій для торговців) слід зазначити, що резерв сумнівних боргів повинен включатися до тієї групи активів, до якої включається дебіторська заборгованість, під яку він сформований, в сумі, пропорційній сумі відповідної дебіторської заборгованості.

21. У розділі III Методичних рекомендацій для торговців при здійсненні розрахунку вартості груп активів, розподілених за ступенем ризику, використовується ряд субрахунків, які відсутні у Додатку 1 до вказаного документу, а саме: 14106, 14107, 14316, 14317, 14318, 32415.

22. У розділі III Методичних рекомендацій для торговців дублюються формули для розрахунку довгострокової дебіторської заборгованості, термін сплати якої не настав, довгострокової дебіторської заборгованості, яку було пролонговано та термін сплати якої не настав, короткострокової дебіторської заборгованості, сумарний строк пролонгації якої перевищує 30 днів та термін сплати якої не настав, які вже наведені у розділі II Методичних рекомендацій для торговців.

23. У розділі III Методичних рекомендацій для торговців залишок за субрахунком 37320 «Нараховані доходи за державними цінними паперами» віднесено одразу до двох груп активів: до I групи та до IV групи. При цьому відповідно до підпункту 1 пункту 4 глави 3 розділу III Положення щодо

пруденційних нормативів доходи, нараховані за державними цінними паперами, відносяться до I групи активів.

24. В розділі III Методичних рекомендацій для торговців у формулі для розрахунку показника А4 слід додати КДЗН (короткострокова дебіторська заборгованість, яка не увійшла до I, II, III та V груп активів) замінити на доданок КДЗП (короткострокова дебіторська заборгованість, сумарний строк пролонгації якої перевищує 30 днів та термін сплати якої не настав) у відповідності до вимог підпункту 4 пункту 4 глави 3 розділу III Положення щодо пруденційних нормативів.

25. Згідно з розділом III Методичних рекомендацій для торговців до складу IV групи активів включено показник АКНУ «Активи, які не увійшли до інших груп активів (до I, II, III і V групи)». При цьому наведено **вичерпний** перелік активів, які включаються до розрахунку цього показника, що створює ймовірність невключення частини активів торговця до розрахунку. Слід зазначити, що за ступенем ризику повинні бути розподілені **всі** активи.

26. Окремі субрахунки третього порядку, наведені у Додатку 1 до Методичних рекомендацій для торговців, а саме 14306, 14307, 14416, 14417, не віднесені до жодної з груп активів, розподілених за ступенем ризику.

27. Стосовно викладеного у передостанньому абзаці розділу IV Методичних рекомендацій для торговців, а саме зменшення поточних зобов'язань при розрахунку коефіцієнта фінансового левериджу на суму дебетових сальдо синтетичних рахунків бухгалтерського обліку класу 6 запропонованого плану рахунків, необхідно зазначити, що заборгованість, яка виникає як дебетове сальдо синтетичних рахунків бухгалтерського обліку класу 6, за своєю суттю є дебіторською. Таким чином, зменшення поточних зобов'язань на величину такої дебіторської заборгованості призведе до штучного зменшення величини поточних зобов'язань торговця. У зв'язку з цим зазначений абзац слід виключити.

28. Останній абзац розділу IV Методичних рекомендацій для торговців слід переформулювати, оскільки субрахунки 441 та 442 є субрахунками синтетичного рахунку 44, який є рахунком класу 4 запропонованого плану рахунків.

29. Стосовно розрахунку високоліквідних активів для обчислення коефіцієнту абсолютної ліквідності (розділ V Методичних рекомендацій для торговців) необхідно зазначити, що рахунок 33 запропонованого плану рахунків не може бути включений в повній сумі до складу готівкових коштів. До складу готівкових коштів слід включати лише субрахунки 333 та 334. Субрахунок 335 має включатися до складу коштів на поточних рахунках та депозитів до запитання в банках, крім банків, у яких запроваджено тимчасову адміністрацію.

30. Абзац третій розділу VI Методичних рекомендацій для торговців слід привести у відповідність до вимог пункту 3 розділу X Положення щодо пруденційних нормативів.

31. До формули для визначення нетто-доходу (розділ VI Методичних рекомендацій для торговців) включені доходи, що отримані внаслідок виникнення надзвичайних та/або форс-мажорних обставин. Натомість із розрахунку виключені витрати, пов'язані з надзвичайними та/або форс-

мажорними обставинами. Вказане протирічить вимогам пункту 5 глави 4 розділу IV Положення щодо пруденційних нормативів та роз'яснення, наданого листом Комісії від 09.12.2015 № 15/03/28446/НК.

32. Зміст передостаннього абзацу розділу VI Методичних рекомендацій для торговців слід узгодити з параграфом 43 МСБО 39.

33. Стосовно останнього абзацу розділу VI Методичних рекомендацій для торговців слід зауважити наступне. Як вже зазначалося вище, відповідно до п.2 Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419, торговці цінними паперами складають фінансову звітність згідно з міжнародними стандартами фінансової звітності починаючи з 1 січня 2013 року. Таким чином, фінансова звітність за період з 2013 року по 2015 рік має бути складена згідно з міжнародними стандартами фінансової звітності. Оскільки вказаний інтервал включає три роки, як цього вимагає глава 4 розділу IV Положення щодо пруденційних нормативів, включення вказаного абзацу до тексту документу є недоцільним.

Стосовно Методичних рекомендацій з розрахунку пруденційних показників діяльності депозитарних установ (далі – Методичні рекомендації для депозитарних установ) слід зазначити наступне.

Оскільки Методичні рекомендації для депозитарних установ є практично тотожними Методичним рекомендаціям для торговців, зазначеного документу також стосується частина зауважень до Методичних рекомендацій для торговців, зазначених вище, а саме зауваження, викладені в пунктах 1-5, 7-8, 10-17, 19, 30-33.

Крім того, Методичні рекомендації для депозитарних установ слід доопрацювати з урахуванням наступного.

1. У формулі для розрахунку простроченої понад 30 днів дебіторської заборгованості (розділ II Методичних рекомендацій для депозитарних установ) номери субрахунків не відповідають наведеним у Додатку 1 до Методичних рекомендацій для депозитарних установ. При цьому слід зазначити, що Додатком 1 до Методичних рекомендацій для депозитарних установ субрахунки для обліку простроченої понад 30 днів дебіторської заборгованості визначені не для всіх видів дебіторської заборгованості, у зв'язку з чим до розрахунку включені не всі можливі види заборгованості, яка може бути простроченою.

2. У передостанньому абзаці розділу II Методичних рекомендацій для депозитарних установ назву форми № 2 слід викласти як «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Член Комісії

Д. Тарабакін

Вик. Онопрієнко Л.
тел. 280-85-92